

Páros névszók a finnugor nyelvek iskolai terminológiájában

PUSZTAY János

ELTE, Budapest
janos_pusztay@hotmail.com

A világ legtöbb nyelvét a feladás, s így a megszűnés fenyegeti. Ennek egyik oka, hogy a nyelv nem tud megfelelni a vele szemben támasztott követelményeknek, azaz nem használható az élet minden területén. A nyelv feladása először a speciális szókinccset, terminológiát igénylő területeken történik: a közigazgatásban, a gazdasági életben és a tudományban. Ez a helyzet – a néhány kedvező kivétel ellenére¹ – az Oroszországban beszélt finnugor és szamojéd nyelvek esetében is.

A terminológia hiánya a nagyfokú oroszosítás következménye. Komoly csapást jelentett, hogy az 1960-as években megszüntették az anyanyelven tanító nemzeti iskolákat, illetve erőteljesen oroszosították a korábban jól működő szakszókinccset.

Az iskolákban a nem orosz anyanyelv már csak a nyelv és a hozzá kapcsolódó kultúra tanítása során jelenik meg, csekély heti óraszámban, ami nem elegendő a nyelv megőrzéséhez és fejlesztéséhez.

Az anyanyelven történő oktatás szakmai (azaz nyelvi) feltételeinek megteremtése céljából valósítottuk meg mintegy tíz esztendeje a Nemzetek Háza – Collegium Fenno-Ugricum projektjeként a *Terminologia scholaris / Школьная терминология* programot. Ennek keretében az öt nagy oroszországi finnugor nyelven (erza, komi, mari, moksa, udmurt) 10-10 tantárgy terminológiáját alkották meg finnugor anyanyelvű kollégáink (ahol lehetett,

¹ Két példa a kedvező folyamatokra. A Joskar-Olában megjelenő *Финно-угроведение* 2018-as számának történelem rovatában öt orosz nyelvű írás mellett helyet kapott egy mari nyelvű is, az irodalom rovatban négy angol nyelvű mellett szerepel egy mari nyelvű is. A 2015. május 15-én rendezett *Проблемы марийской и сравнительной филологии* nevet viselő konferencián elhangzottak mari nyelvű előadások is.

az 1920–30-as évek terminológiafejlesztésének eredményeit is figyelembe véve). A kevesebb mint egy év alatt megvalósított program eredményeként 50 terminológiai kisszótár látott napvilágot. Ezek elemzését néhány tanulmányban és hat kötetben végeztem el. (Az adatokat ld. Puszta 2016; a mari szakterminológia történetéről nemrég jelent meg Moiso et al. 2020.)

A teljes körű anyanyelvű oktatás újbóli bevezetése a politikai szándéktól függ, ami nyilvánvalóan nem túl biztató. Ám az említett projekt kedvező fogadtatása azt eredményezte, hogy egyes köztársaságok néhány iskolájában fakultatív alapon megkezdődött néhány tantárgy anyanyelvű oktatása – természetesen a hivatalos, orosz nyelvű tanítás mellett.

A terminológiai kisszótárak bőséges információt szolgáltatnak a szakszókincs-alkotás módjairól. Ezekről részletesen esik szó az említett elemzésekben.

Jelen írásomban a programba bevont öt oroszországi finnugor nyelv oktatási (tantárgyakhhoz kapcsolódó) terminusai közül 48 adatot vizsgálok meg. Munkám során kifejezetten egy eljárásra, az ún. páros névszók alkalmazására fókuszálok. A páros névszók azok a szókapcsolatok, amelyek két, szintaktikailag egyenértékű szót tartalmaznak egy lexikai és szemantikai egységben. Ezeket az egységeket kötőjellel írjuk.

1. A terminusok szemantikai csoportosítása

A *Terminologia scholaris* program keretében megjelent terminológiai kisszótárak elemzése azt mutatja, hogy a szakszóként használt páros névszók az alábbi szemantikai csoportokba sorolhatók (E – erza, K – komi, Ma – mari, M – moksa, U – udmurt):

Természet, élővilág:

- állatok: М низшай жувататне-ракишатне 'legalacsonyabb rendű állatok (tkp. állatok-állatok)' (Rogozsina 2011: 38);
- csapadék: К лым-зэр 'hó-eső' (Kolegova – Markova – Muszanov 2011: 36); U омыр зор-кот 'légköri lecsapódás (= eső-nedvesség)' (Tyimerhanova 2011: 52);
- csírázás/növekedés: E касома-лицема 'növény-megjelenés' (Rjabov 2011: 44);
- élő(hely): E эрямонь-улемань тарка 'élet/lét-létezés helye' (Rjabov 2011: 42);
- kultúrnövények: E ломанень видеветь-теевть касовкст 'ember ültetett-csinált növények' (Rjabov 2011: 42);

- rovarok: E *сукст-унжат* 'férgek/kukacok-bogarak' (Rjabov 2011: 43); K *зум-заг* 'légy-rovar/bogár' (Rakin 2011: 36); U *нымы-кибыос* 'szúnyogok/muslincák-bogarak' (Sztrelkova 2011a: 36);
- szaporodás: E *раптома-касочачи* 'szaporodás-növekedés' (Rjabov 2011: 44) (lásd az ivarszerveknél is);
- természet: K *вөр-ва* 'erdő-víz' (Rakin 2011: 39);
- természetföldrajzi térkép: Ма *вер-шөр* карт 'táj-táj/vidék térkép' (Mali-nyina – Jakimova 2011: 61);
- védőszín, mimikri: E *кекшиця-вельтиця-идиця* артома 'rejtő-beborító-megmentő festés' (Rjabov 2011: 44); K *видзан-сайодан* рөм 'őrző-rejtő szín' (Rakin 2011: 37); U *ватүсь буёл-түс* 'rejtő festék-festés/maszkirozás' (Sztrelkova 2011a: 36).

Irodalom:

- irónia: U *серекъян-мактан* 'gúny(olás)-gúny(olás)' (Fjodorova 2011: 58);
- makaróni vers: U *суро-пожо* кылбур 'kevert-zavart vers' (Fjodorova 2011: 59).

Társadalom, történelem:

- élet(színvonal): K *олан-вылан* судзсянлунлөн тшупөд 'élet-létezés jó-létének színvonala' (Osztapov 2011a: 77);
- fejlődés: E *касоча-кепетема* 'növekedés-felemelkedés' (Moszin 2011: 79), E *икелев молемазо-кепедемазо* 'előre menés-felemelkedés' (Cip-kajkina 2011: 41);
- házasság: M *рвьямась-ърьвакс* тумась 'feleségül-feleségül menni' (Kulakova 2011: 44);
- társadalmi (szociális) (társadalmi fejlődés): K *йөз олөм-вылөм сөвмөм* 'emberek élet-létezés fejlődése' (Osztapov 2011b: 44);
- úrbér (természetben lerótt úrbér): U *сиён-юонэн выт* 'étel-ital adó' (Sztrelkova 2011b: 61).

Gazdaság:

- földművelés: E *сокамо-видема* 'szántás-vetés' (Moszin 2011: 78), K *видз-му* 'rét/kaszáló-föld' (Kolegova – Markova – Muszanov 2011: 36);
- gazdaság: E *низэ-ашко* 'fészek-fészek' (Moszin 2011: 80);
- kereskedelem: E *микшинема-рамсема* 'eladás-vásárlás' (Beszpalova – Klementyjeva 2011: 79);
- piac (közgazd.): Ма *ужалмаи-налмаи* '(el)adás-vétel' (Barceva 2011: 44) (hasonló a 'kereskedelem' jelentésű erza terminus).

Testrészek:

- érzék(szervek): К *кылан-аоддан* органъяс 'hallás-látás szervek' (Rakin 2011: 36);
- ivarszervek: Е *раштамонь-касомань* пелькст 'szaporodás-növekedés részek' (Rjabov 2011: 43);
- (izzadás)mirigyek: Е *псилгадомань сэрят-лицевкст* (железат) 'izzadás mirigy-sarj/csíra' (Rjabov 2011: 44);
- nyúltagy: Е *кувалгавтозь-ускозь* удем 'hosszú-nyújtott (agy)velő' (Rjabov 2011: 44);
- végtag(ok): Е *кедть-пильгеть* 'kezek-lábak', *прат-пильгеть* 'fejek-lábak', *прат-полдат* 'fejek-bokák', *прат-серькат* 'fejek-lábszárak' (Rjabov 2011: 41); К *ки-кок* 'kéz-láb' (Rakin 2011: 34); Ма *кид-йол* 'kéz-láb' (Szergejev 2011: 41); У *ки-ныд* 'kéz-láb', *суй-ныд* 'kar-láb' (Sztrelkova 2011a: 34).

Elvont fogalmak:

- elemzés: У *сэрттон-пертчон* 'szétbontás-kibogozás' (Tronyina 2011: 39);
- élettan, fiziológia: Е *рунгодо-киськеде* наука 'test-test/bőr tudomány' (Rjabov 2011: 46);
- érzékelés, érzet: У *шодон-валан* 'érzés-érzés' (Tronyina 2011: 39);
- ismeretek: У *тодон-валанъёс* 'tudás/ismeret-tudás/értés' (Tronyina 2011: 40);
- képzelet, képzelődés: М *эсь мяльса няемась-арьсемась* 'saját észben látás-gondolkodás' (Kulakova 2011: 44);
- megfigyelés: Е научной *ванномась-неемась* 'tudományos megnézés-meglátás' (Сipkajkina 2011: 42); У *тодослыко эскерон-чаклан* 'kutatás/ vizsgálat-megfigyelés' (Tronyina 2011: 42);
- tevékenység (rekreációs tevékenység): Е рекреационной *тевть-ва-жодемат* 'rekreációs dolog/munkálkodás' (Сipkajkina 2011: 43); У *ужан-вырон* 'munka-foglalkozás/dolgozás' (Tronyina 2011: 40).

Egyéb:

- forgó (mozgás): Е *чарамонь-велямонь* молема 'forgás-forgás/fordulat menése/járása' (vö. *чарамо-велямо* 'kavargás, forgolódás, sürgés-forgás') (Agafonova 2011: 45);
- genesis: К *артмём-чужём* 'kialakulás-születés' (Osztapova – Filipova 2011: 43);
- megfordítható (folyamatok): М меки *мърдай-шарфтови* (процессне) 'vissza forgató-forgató' (Kabajeva 2011: 45).

2. Szerkezeti elemzés

Alapos elemzést olvashatunk az erzában előforduló páros névszók funkciójáról, szemantikájáról és szerkezeti típusairól Dányi Zita 2016-os tanulmányában, de foglalkozott a kérdéssel Maticsák Sándor is.² Ezek szerint összefoglaló (kopulatív) mellérendelő összetételekről van szó, amelyek elsősorban összetartozó tárgyak, testrésznevek jelölésére, ill. rokonsági viszonyok megnevezésére szolgálnak. A kutatók D. V. Cigankin és Rune Ingo alapján három típusát különböztetik meg ezeknek az összetételeknek (Dányi 2016: 17–18; Maticsák 2004: 271–274):

a) összességet kifejező szerkezetek, pl. *аван-меӱтерть* 'anya a lányával', tkp. 'anya-lány', mindkét szó többes számban;

b) tárgyak és jelenségek ugyanazon szemantikai körből, azonban ezek egymásnak nem szinonimái vagy antonimái, pl. *пенч-вакант* 'edények' < 'kanál + 'tál, tálka' (ez utóbbi többes számban);

c) tárgyak és jelenségek összességét kifejező szerkezetek, amelyeknek tagjai legtöbbször egymás szinonimái, pl. *китъ-ятт* 'utak' < *ки* 'út' + *ян* 'út' (mindkét elem többes számban).

Az általam vizsgált korpuszban a b) és c) típus található meg (ld. a felsorolt címszavak példáit):

b) 'csapadék', 'csírázás/növekedés', 'élettan', 'érzékszervek', 'fejlődés', 'földművelés', 'ivarszervek', '(izzadás)mirigyek', 'kereskedelem', 'képzelet/képzelőds', 'kultúrnövények', 'piac', 'szaporodás', 'természet', 'úrbér', 'védőszín', 'végtagok';

c) 'állatok', 'elemzés', 'élet(színvonal)', 'élőhely', 'érzékelés/érzet', 'forgó (mozgás)', 'gazdaság', 'genezis', 'házasság', 'irónia', 'ismeretek', 'maka-róni vers', 'megfigyelés', 'megfordítható (folyamatok)', 'nyúltagy', 'rovarok', 'társadalmi fejlődés', 'természetföldrajzi térkép', 'tevékenység'.

3. A tantárgyi terminusok statisztikai vizsgálata

A terminológiai kishoztárakban előforduló páros névszók számát az alábbi táblázat foglalja össze (az első szám a lexémák számát, a második az összes előfordulást mutatja):

² A témát részlegesen érinti Kelemen Ivett is az északi lapp plurale tantumainak vizsgálata során (vö. Kelemen 2015: 87–96).

	erza	komi	mari	moksa	udmurt
nyelv	0	1/1	0	0	0
irodalom	0	3/3	0	0	4/4
történelem	3/6	5/8	0	0	1/1
társadalomismeret	8/9	1/3	5/5	2/2	5/6
földrajz	2/2	3/10	1/1	2/2	2/2
biológia	18/19	7/8	2/2	4/4	3/3
fizika	5/8	1/1	0	2/2	0
kémia	0	1/1	0	0	2/2
matematika	1/2	0	0	0	0
informatika	10/14	1/1	0	4/4	0
Összesen	47/60	23/36	8/8	14/14	17/18

Az iskolai terminológia megalkotásában a páros névszók eltérő mértékben vesznek részt. Az erzában igen sok új szót hoztak létre ilyen módon (60), míg az udmurtban (18), moksában (14) és mariban (8) csak keveset.

A következő táblázat azt mutatja meg, milyen arányban részesednek a páros névszók az egyes nyelvek anyanyelvű terminológia-alkotási módjai között:

nyelv	tantárgy	összes terminus száma	anyanyelvű terminus száma	anyanyelvű terminus aránya	páros terminus száma	páros terminus aránya az anyanyelvű csoporton belül
erza	nyelv	301	98	32,6%	0	–
	irodalom	334	38	11,4%	1	2,63%
	történelem	517	76	14,7%	6	7,89%
	társadalomism.	293	62	21,2%	9	14,51%
	földrajz	508	107	21,1%	2	1,86%
	biológia	478	342	71,5%	19	5,55%
	fizika	360	53	14,7%	8	15,09%
	kémia	309	24	7,8%	0	–
	matematika	365	33	9%	2	6,06%
	informatika	267	57	21,3%	14	24,56%
komi	nyelv	325	199	61,2%	1	0,50%
	irodalom	334	160	47,9%	3	1,87%
	történelem	447	233	52,1%	8	3,43%
	társadalomism.	288	216	75%	3	1,38%
	földrajz	452	246	54,4%	10	4,06%

komi	biológia	397	339	85%	8	2,16%
	fizika	297	109	36,7%	1	0,91%
	kémia	325	91	28%	1	1,09%
	matematika	349	100	28,7%	0	–
	informatika	263	82	31,2%	1	1,21%
mari	nyelv	355	190	53,5%	0	–
	irodalom	346	147	42,5%	0	–
	történelem	481	129	26,8%	0	–
	társadalomism.	304	118	38,8%	5	4,23%
	földrajz	537	285	53,1%	1	0,35%
	biológia	520	410	78,8%	2	0,35%
	fizika	306	71	23,2%	0	–
	kémia	312	47	15,1%	0	–
	matematika	337	60	17,8%	0	–
	informatika	281	47	16,7%	0	–
moksa	nyelv	288	91	31,6%	0	–
	irodalom	373	68	18,2%	0	–
	történelem	461	6	1,3%	0	–
	társadalomism.	294	28	9,5%	2	7,14%
	földrajz	554	146	26,4%	2	1,36%
	biológia	357	192	53,8%	4	2,08%
	fizika	316	32	10,1%	2	6,25%
	kémia	315	42	13,3%	0	–
	matematika	381	25	6,6%	0	–
	informatika	268	18	6,6%	4	22,22%
udmurt	nyelv	279	234	83,9%	0	–
	irodalom	324	193	59,6%	4	2,07%
	történelem	437	90	20,6%	1	1,11%
	társadalomism.	289	191	66,1%	6	3,14%
	földrajz	538	294	54,6%	2	0,68%
	biológia	390	296	75,9%	3	1,01%
	fizika	307	119	38,8%	0	–
	kémia	154	42	27,3%	2	4,76%
	matematika	349	105	30,1%	0	–
informatika	284	63	22,2%	0	–	

A számokból az látszik, hogy a) az abszolút számok alapján az erzában a biológia és az informatika, a komiban a földrajz, b) az anyanyelvű terminológiai módok között arányok szerint az erzában a társadalomismeret, a fizika

és az informatika, a moksában az informatika szakszókincsében mondható viszonylag jelentősnek a páros névszók alkalmazása.

Összességében azonban megállapítható, hogy ez az érdekes szóalkotási mód viszonylag kevés alkalommal fordul elő az iskolai terminológiában.

Irodalom

- Agafonova, Ny. A. [Агафонова, Н. А.] 2011: Словарь физических терминов на эрзянском языке для общеобразовательных школ. Общеобразовательной школатнень туртов эрзянь кельсэ физикань терминтнэнь валкс. Сыктывкар – Ижевск – Йошкар-Ола – Саранск – Бадачоньтомай.
- Barceva, L. I. [Барцева, Л. И.] 2011: Словарь терминов по обществознанию на марийском языке для общеобразовательных школ. Марий йылме дене кыдалаш школан обществознаний дене термин-влак мугер. Сыктывкар – Ижевск – Йошкар-Ола – Саранск – Бадачоньтомай.
- Beszpalova, G. F. – Klementyeva, Je. F. [Беспалова, Г. Ф. – Клементьева, Е. Ф.] 2011: Словарь терминов по географии на эрзянском языке для общеобразовательных школ – Общеобразовательной школатнень туртов эрзянь кельсэ географиянь терминтнэнь валкс. Сыктывкар – Ижевск – Йошкар-Ола – Саранск – Бадачоньтомай.
- Cirkajkina, V. P. [Цыпкайкина, В. П.] 2011: Словарь терминов по обществознанию на эрзянском языке для общеобразовательных школ. Общеобразовательной школатнень туртов эрзянь кельсэ обществознаниянь терминтнэнь валкс. Сыктывкар – Ижевск – Йошкар-Ола – Саранск – Бадачоньтомай.
- Dányi Zita 2016: Páros névszók az erza-mordvinban. Folia Uralica Debreceniensia 23: 17–34.
- Fjodorova, L. Ny. [Федорова, Л. Н.] 2011: Словарь литературных терминов на удмуртском языке для общеобразовательных школ. Огъядышетсконъя шорьёзо школаослы удмурт кылын литератураудыскыльёсын кыллюкам. Сыктывкар – Ижевск – Йошкар-Ола – Саранск – Бадачоньтомай.
- Kabajeva, N. F. [Кабаета, Н. Ф.] 2011: Словарь физических терминов на мокшанском языке для общеобразовательных школ. Мокшень кяльса общеобразовательной школатненьди физикань терминонь валкс. Сыктывкар – Ижевск – Йошкар-Ола – Саранск – Бадачоньтомай.
- Kelemen Ivett 2015: Pluratívák az északi számi (lapp) nyelvben. Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen.
- Kolegova, N. V. – Markova, V. F. – Muszanov, A. G. [Колегова, Н. В. – Маркова, В. Ф. – Мусанов, А. Г.] 2011: Словарь географических терминов на коми языке для общеобразовательных школ. Шӧр велӧдчанӧнъяслы география терминъяслӧн кывкуд. Сыктывкар – Ижевск – Йошкар-Ола – Саранск – Бадачоньтомай.

- Kulakova, N. A. [Кулакова, Н. А.] 2011: Словарь терминов по обществознанию на мокшанском языке для общеобразовательных школ. Мокшень кяльса общеобразовательной школатненди обществознаниянь терминовь валкс. Сыктывкар – Ижевск – Йошкар-Ола – Саранск – Бадачоньтомай.
- Malinyina, Sz. A. – Jakimova, E. Sz. [Малинина, С.А. – Якимова, Э. С.] 2011: Словарь терминов по географии на марийском языке для общеобразовательных школ. Марий йылме дене кыдалаш школан географий дене термин-влак мутер. Сыктывкар – Ижевск – Йошкар-Ола – Саранск – Бадачоньтомай.
- Maticsák Sándor 2004: A plurale tantum a mordvinban. In: Csepregi Márta – Várady Eszter (szerk.), Permiek, finnek, magyarok. Írások Szij Enikő 60. születésnapjára. Budapest. 264–276.
- Moisio, Arto – Sergejev, Oleg – Krasnova, Nadežda – Luutonen, Jorma 2020: Marin kirjakielen termistön kehitys 1920- ja 1930-luvulla. Suomalais-Ugrilainen Seura, Helsinki.
- Moszin, M. V. 2011: Словарь терминов по истории на эрзянском языке для общеобразовательных школ. Общеобразовательной школатненди туртов эрзянь кельсэ историянь терминтнэнь валкс. Сыктывкар – Ижевск – Йошкар-Ола – Саранск – Бадачоньтомай.
- Osztapov, Ny. V. [Остапов, Н. В.] 2011a: Словарь терминов по истории на коми языке для общеобразовательных школ. Шӧр велӧдчанінъяслы история терминъяслӧн кывкуд. Сыктывкар – Ижевск – Йошкар-Ола – Саранск – Бадачоньтомай.
- Osztapov, Ny. V. [Остапов, Н. В.] 2011b: Словарь терминов по обществознанию на коми языке для общеобразовательных школ. Шӧр велӧдчанінъяслы йӧзкотыр йылысь тӧдӧм терминъяслӧн кывкуд. Сыктывкар – Ижевск – Йошкар-Ола – Саранск – Бадачоньтомай.
- Osztapova, Je. V. – Filipova, V. V. [Остапова, Е. В. – Филиппова, В. В.] 2011: Словарь терминов по литературе на коми языке для общеобразовательных школ. Шӧр велӧдчанінъяслы литература терминъяслӧн кывкуд. Сыктывкар – Ижевск – Йошкар-Ола – Саранск – Бадачоньтомай.
- Pusztay János 2016: Terminológia és nyelvmegőrzés. Magyar Nyelvőr 140: 248–252.
- Rakin, A. Ny. [Ракин, А. Н.] 2011: Словарь терминов по биологии на коми языке для общеобразовательных школ. Шӧр велӧдчанінъяслы биология терминъяслӧн кывкуд. Сыктывкар – Ижевск – Йошкар-Ола – Саранск – Бадачоньтомай.
- Rjabov, I. Ny. [Рябов, И. Н.] 2011: Словарь терминов по биологии на эрзянском языке для общеобразовательных школ. Общеобразовательной школатненди туртов эрзянь кельсэ биологиянь терминтнэнь валкс. Сыктывкар – Ижевск – Йошкар-Ола – Саранск – Бадачоньтомай.
- Rogozsina, V. F. [Рогожина, В. Ф.] 2011: Словарь терминов по биологии на мокшанском языке для общеобразовательных школ. Мокшень кяльса общеобразовательной школатненди биологиянь терминовь валкс. Сыктывкар – Ижевск – Йошкар-Ола – Саранск – Бадачоньтомай.

- Szergejev, O. A. [Сергеев, О. А.] 2011: Словарь терминов по биологии на марийском языке для общеобразовательных школ. Кыдалаш школлан марий йылме дене биологий термин мутер. Сыктывкар – Ижевск – Йошкар-Ола – Саранск – Бадачоньтомай.
- Sztrelkova, O. V. [Стрелкова, О. В.] 2011a: Словарь биологических терминов на удмуртском языке для общеобразовательных школ – Огъядышетсконъя шорьёзо школаослы удмурт кылын биологи удыскыльёсын кыллюкам. Сыктывкар – Ижевск – Йошкар-Ола – Саранск – Бадачоньтомай.
- Sztrelkova, O. V. [Стрелкова, О. В.] 2011b: Словарь исторических терминов на удмуртском языке для общеобразовательных школ. Огъядышетсконъя шорьёзо школаослы удмурт кылын истори удыскыльёсын кылбугор. Сыктывкар – Ижевск – Йошкар-Ола – Саранск – Бадачоньтомай.
- Тронуина, О. А. [Тренина, О. А.] 2011: Словарь терминов по обществознанию на удмуртском языке для общеобразовательных школ. Огъядышетсконъя шорьёзо школаослы удмурт кылын обществознания удыскыльёсын кыллюкам. Сыктывкар – Ижевск – Йошкар-Ола – Саранск – Бадачоньтомай.
- Tyimerhanova, N. Ny. [Тимерханова, Н. Н.] 2011: Словарь географических терминов на удмуртском языке для общеобразовательных школ. Огъядышетсконъя шорьёзо школаослы удмурт кылын географи удыскыльёсын кыллюкам. Сыктывкар – Ижевск – Йошкар-Ола – Саранск – Бадачоньтомай.

*

Paarige Nomina in der Schulterminologie der finnisch-ugrischen Sprachen

Im Rahmen des Projekts des Instituts NH – Collegium Fenno-Ugricum *Terminologia scholaris* / *Школьная терминология* wurden terminologische Wörterbüchlein von 10 Schulfächern in fünf finnisch-ugrischen Sprachen der Russischen Föderation (Ersa, Komi, Mari, Mokscha, Udmurtisch) fertiggestellt, mit dem Ziel, den vollständigen Schulunterricht in der jeweiligen Muttersprache zu ermöglichen, sowie dadurch der Aufbewahrung und Entwicklung der Muttersprache beizutragen. In dem vorliegenden Artikel wird einer eigenartigen Terminologiebildung – der Verwendung von paarigen Nomina – im Bereich der Schulterminologie in den genannten Sprachen nachgegangen. Diese Lösung ist vor allem im Ersanischen präsent, kommt aber – wenn auch lediglich in niedrigem Prozentsatz – auch in den anderen vier untersuchten Sprachen vor.

Schlüsselwörter: Terminologie, Terminologia scholaris, paarige Nomina, finnisch-ugrische Sprachen.

JÁNOS PUSZTAY